

ĐÔI GIÓ HÚ CỦA EMILY BRONTE

PGS.TS. Lê Đình Cúc

CTV. Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu

“*Đôi gió hú*” (Wuthering Heights) xuất bản năm 1847. “*Đôi gió hú*” chính là vùng quê mà Emily Bronte được sinh ra, lớn lên và gửi nấm xương tàn ở đó. “Wuthering” là một tính ngữ tinh tế giàu ý nghĩa, nó mô tả sự náo động khí quyển bủa vây vị trí ngôi nhà khi trời giông bão.

Câu chuyện tình yêu hay nhất của mọi thời đại được nhà văn xây dựng ở nơi này, một vùng quê heo lánh quanh năm ẩm thấp sương mù, bão tuyết ngập đồng vắng lặng trong bùn lầy. Đây là nơi ông Patrick Bronte, cha đẻ của 6 đứa con, trong đó có cô con gái thứ 5 – Emily Bronte (1818 – 1848) lúc đó mới lên 2 tuổi, đưa cả gia đình đến sống ở làng Haworth nằm bên những cánh đồng hoang của hạt Yorkshire, miền bắc nước Anh.

Emily Bronte cùng bốn chị gái và một em trai (Banwell) lớn lên ở đây, đã trải qua tuổi ấu thơ bên cạnh bà cô có họ hàng xa đến giúp việc cho bố con ông Bronte vì vợ ông sớm qua đời, chỉ một năm sau ngày dọn về nơi này.

Không khí âm đạm, thô lương lúc nào cũng nặng nề, ẩm thấp, nhào nhoét bùn lầy trong “*Đôi gió hú*” là bắt nguồn từ đây.

Mẹ chết khi mới 38 tuổi. Vài năm sau hai chị gái đầu là Maria và Elizabeth người lên 10, người 12 tuổi cũng lại chết vì bệnh lao. Nhà chỉ có một con trai duy nhất thì sớm sa vào cờ bạc và nghiện ngập. Branwell nghiện bạch phiến nặng, trước khi chết đã gây cho cha và các chị bao nhiêu là sầu muộn và cay đắng. Có khi lên cơn nghiện, mất trí nhớ, Branwell cầm cả dao nhọn lao vào giết bố. Emily từng tận tình chăm sóc em, nuôi dưỡng em nhưng rồi bất lực. Năm 1848 gia đình Bronte càng rơi vào âm đạm. Branwell được các chị chăm sóc nuôi dưỡng chu đáo nhưng bệnh tình ngày càng trầm trọng hơn, anh đã chết. Đám tang lặng lẽ và đau buồn ấy cũng đồng thời làm Emily bị nhuộm bệnh cảm lạnh. Là bà không chịu uống thuốc, chữa bệnh, cũng không chịu nghỉ ngơi mà lao vào viết lách. Bà cảm lạnh, sống như một cái bóng cho đến gần ngày ra đi, bà thay áo váy, trang điểm cẩn thận trong cơn ho rũ rượi và hơi thở nhọc nhằn. Ngày 19 tháng 12 năm đó nhà văn đã chết. Cô em gái Ann cũng theo chị sau 5 tháng đưa tang chị.

Sinh ra trong một gia đình nghèo, không có điều kiện ăn học tử tế. Mẹ chết lúc còn trẻ, chị chết yểu, em trai nghiện ngập, cả nhà sống trong sự u ám của nhà thương tâm thần. Cả đời mình Emily ít có điều kiện đi xa, bà

chị giám mình ở ngôi làng heo lánh, ít gặp người qua lại, ít được tiếp xúc với xã hội, dù nước Anh thế kỷ XIX là một quốc gia trải rộng khắp địa cầu. Ngoài những cánh đồng bao la lộng gió vùng Yorkshire quê mình, bà chỉ một lần đi làm gia sư ở đồi Law gần thị trấn Hilifax, chỉ được 6 tháng bà bỏ về quê vì... nhớ nhà. Có lẽ môi trường sống đã tạo cho Emily một bản tính trầm lắng, một cuộc sống khép kín. Người cùng thời, gần gũi gia đình Patrick Bronte cũng cho hay, bà sống hơi lập dị, không hòa đồng vào mọi người xung quanh, kể cả những người gần gũi.

Sống trong không gian xã hội chật hẹp, chỉ có những cánh đồng và thung lũng hoang sơ đầy sương mù và lộng gió là bất tận, mấy chị em gái nhà Bronte quây quần bên nhau để đọc sách và tưởng tượng nên những thế giới thần tiên. Họ mãi mê đọc sách và tập viết văn. Emily và em gái Anne có nhiều cuốn sổ tay đầy những ghi chép và tranh tự vẽ về một xứ sở thần tiên, về những cuộc phiêu lưu kỳ kỳ của triều đình và thần dân xứ Gondaland do trí tưởng tượng của họ nghĩ ra. Hai chị em Charlotte và Branwell thì lại viết về xứ sở Angria do họ hư cấu. Tranh vẽ, ghi chép, văn và thơ của mấy chị em vừa ngây thơ vừa phóng túng sau này được tập hợp lại và họ xuất bản một tập thơ với bút danh là Curré, Ellis và Acton Bell. Cả cuốn tiểu thuyết vĩ đại *Đôi gió hú* được in sau đó một năm cũng có tên tác giả là Ellis Bell. Sau khi Emily Bronte chết, chị gái Charlottle Bronte tái bản và lấy lại tên cho Emily Bronte.

Nhà nghèo, chỉ một mình ông bố đi làm nuôi cả nhà. Mấy chị em lớn nghĩ đến chuyện mở lớp học tại gia để có thêm thu nhập nhưng khốn nỗi chưa ai qua trường lớp đào tạo sư phạm nào cả nên quanh vùng chẳng ai cho con đến học cả. Charlott và Emily phải sang Brussels để học tiếng Đức và sư phạm. Ở đây Emily vừa học vừa dạy tiếng Anh cho học sinh tiểu học. Trong thời gian đó, ở quê nhà lại xảy ra một đám tang nữa. Bà cô qua đời. Thế là Emily lại phải khăn gói qua mướp về Haworth để chăm sóc đàn em và ông bố cũng đang bị bệnh.

Có lẽ do cùng quần và bế tắc trong cuộc sống và nghề nghiệp nên cả mấy chị em còn lại trong gia đình Patrick Bronte lao vào viết văn để mong có được chút tiền sinh sống.

Trong điều kiện và hoàn cảnh có le ấy, Emily ngoài thời gian chăm sóc gia đình và em trai, chỉ biết thu mình lại, ẩn mình trong đam mê riêng là viết văn, làm thơ. Emily và cô em gái Anne bí mật viết thơ chung nhau, cả chị gái Charlott người có tài văn thơ thực sự cũng không hay biết. Rồi có lần Emily ốm phải nằm dưỡng bệnh, bất ngờ chị Charlott Bronte phát hiện ra tập bản thảo thơ viết tay dưới giường nằm của Emily. Vì bị chị gái phát hiện, Emily giận dữ chị, cách mặt, không chơi với chị một thời gian dài. Charlott phải nhún mình, chiều chuộng em và được hai cô em gái cho xem tập bản thảo. Hóa ra là thơ. Nhiều bài rất khá. Vậy là Charlott thuyết phục hai cô em cùng mình in chung một tập thơ (1845) với nhan đề *Poem*

“Tuyển thơ của Currer, Ellis và Acton Bell” – mở đầu cho sự nghiệp văn chương của 3 chị em gái nhà Bronte. Một hiện tượng kỳ lạ của văn học Anh. Tác giả tập thơ mang trên dân ông nhưng người đọc vẫn nhận ra chữ cái đầu của mỗi tên là trùng với tên thật của các tác giả. C: Charlott. E: Emily. A: Anne. Và rồi thay, đã nghèo, ba chị em còn phải vay mượn, nhịn ăn bỏ tiền túi ra in thơ nhưng chẳng bán được cuốn nào, chỉ có ông đại lý mua hộ cho một cuốn và một cuốn khác là có một người biết hoàn cảnh gia đình Bronte mà thương hại mua giúp.

Tập *Poem* rơi vào im lặng và lãng quên. Không chấp nhận thất bại, ba chị em càng nung nấu ý chí và quyết tâm hơn. Họ giao hẹn với nhau là mỗi người viết một cuốn tiểu thuyết, sang năm phải xong, trong khi viết không ai được biết người khác viết gì. Tất nhiên là những vấn đề mà mỗi người định viết đã được thai nghén từ trước. Lúc này Emily đã 28 tuổi, nghĩa là cả ba chị em tuổi đã lớn, lại đã có thời gian suy nghĩ, tiếp nhận cuộc sống và sống trong không khí văn chương của kho sách gia đình để có thể giao hẹn với nhau viết tiểu thuyết. Về sau chúng ta biết *Đôi gió hú* được Emily Bronte viết từ tháng 10 năm 1845 đến tháng 12 năm 1846 thì hoàn thành.

Đầu năm 1847. y hẹn, 3 chị em đều có bản thảo ba cuốn tiểu thuyết. Chị lớn Charlott Bronte là *Jane Eyre*, Emily là *Đôi gió hú* và em gái sau cùng Anne Bronte là *Agnes Grey*. Ba bản thảo gửi đến nhà xuất

bản thì chỉ có cuốn *Jane Eyre* được chấp nhận. Tháng 10 năm 1847 tiểu thuyết *Jane Eyre* được phát hành và có tiếng vang lớn trong đời sống văn học Anh. Nhiều nhà phê bình văn học đã viết giới thiệu và ca ngợi tác phẩm này. Mãi những ngày cuối cùng của tháng 12 năm 1847, hai cuốn tiểu thuyết còn lại của Emily và Ann mới được in trong sự hững hờ của nhà xuất bản. Cả hai cuốn này được in trên giấy xấu, đóng xén cầu thả, bìa trình bày thô và lỗi in ấn đầy rẫy từng trang. Sách in xấu và rơi tõm vào im lặng. Vài tháng sau cùng lúc có đến mấy bài phê bình nhưng ít lời khen, chê thì nhiều, không ai phát hiện ra những giá trị tuyệt vời của *Đôi gió hú*. Người ta vạch ra và phê phán tính cách man dại, hoang dã của các nhân vật trong tiểu thuyết. Cần lưu ý, lúc này nữ hoàng Victoria đã lên ngôi được 10 năm, mở đầu một kỷ nguyên thịnh vượng cho nước Anh. Tiểu thuyết *Đôi gió hú* ra đời trong thời đại Victoria (Victoria Age) nhưng nó in đậm dấu vết và tinh thần của văn học lãng mạn Anh trước đó. Người đọc không ưa là vì không hợp gout. Phải đến năm 1850, hai năm sau, khi Emily qua đời, Charlott cho tái bản với tên thật của tác giả là Emily Bronte với lời giới thiệu thật hàm súc:

“*Đôi gió hú* được đục tạc trong một xưởng hoang dại bằng những dụng cụ đơn sơ, từ chất liệu mộc mạc. Nhà điêu khắc thấy một khối đá granit trên một cánh đồng hoang vu quanh quẩn. Nhìn kỹ chàng thấy từ tảng đá có thể tạo nên một cái đầu như thế nào, mà

rợ, đen đúa, hung hãn, một hình thể được tạo ra ít nhất là từ yếu tố kỳ vĩ cường tráng. Chẳng đã làm việc với một cái đục thô sơ và không theo mẫu nào cả ngoài những âm bản của tấm ảnh từ những suy tư của chàng. Với thời gian và lao động, khối đã mang hình người. Và kia nó sừng sững đứng đó. Đồ sộ, đen đúa và cau có, vừa là tượng đài vừa là núi đá. Là tượng thì nó khủng khiếp và giống như quỷ, là núi đá thì đẹp quá vì nó có màu xám dịu và phù lớp rêu của đồng hoang và đám cây thạch nam với những chùm hoa hình quả chuông và hương thơm ngào ngạt của nóp vẩy thủy chung mọc sát dưới chân gã khổng lồ ấy”(1).

“Không có nhiều những trang viết về tình yêu thuyết phục hơn, ít bi lụy hơn *Đôi gió hú*. Đây là câu chuyện về một đứa trẻ khốn khổ bị bỏ rơi đem lòng yêu con gái của cha nuôi của mình, cũng là câu chuyện về những hành xử hung bạo và khổ đau khởi nguồn từ những khát khao ngang trái họ dành cho nhau... Dường như Emily Bronte có thể mở toang những gì thuộc về con người, và lấp đầy những khoảng trống không thể nhìn thấy được, bằng một luồng gió mạnh của cuộc đời” (1) (Virginia Woolf). Đây là một trong hàng trăm, hàng nghìn nhận định, đánh giá về *Đôi gió hú* trong khoảng thời gian gần hai thế kỷ qua. Khi xuất bản cuốn tiểu thuyết này, không ai, kể cả Emily Bronte, lại có thể hình dung được số phận của nó. Từ chỗ không được dư luận coi trọng, đánh giá cao, theo năm tháng *Đôi gió hú* càng phát lộ những giá trị to lớn của

nó, để rồi trở thành “một viên kim cương trong kho tàng văn học Anh” (3). Gần đây, năm 2012, kênh truyền hình UKTV Drama (United Kingdom Television) nước Anh đã có một cuộc thăm dò dư luận về những tác phẩm văn học xuất sắc mọi thời đại viết về tình yêu, có ảnh hưởng đến người đọc ở thế kỷ XIX. *Đôi gió hú* đã được bình chọn là tác phẩm xuất sắc nhất trong 20 chuyện tình đẹp nhất. Đứng trên cả *Romeo và Juliet* của Shakespeare, trên “*Cuốn theo chiều gió*” của Margaret Mitchell, như vậy để thấy *Đôi gió hú* quả là đáng kinh ngạc.

Vậy thì cái gì đã tạo nên sức hấp dẫn kỳ lạ như vậy của *Đôi gió hú*?

Đôi gió hú là câu chuyện tình yêu của đôi trai gái đầy ngang trái và tham vọng nhưng bất thành. Mọi tình đó đã diễn ra trên những cánh đồng hoang lộng gió và cây linh nam, gần như quanh năm ẩm thấp và mù sương của xứ Yorkshire nước Anh thế kỷ XIX. Bắt đầu từ năm 1810 và diễn ra trong suốt 20 năm kéo dài qua 3 thế hệ. Cuốn sách viết về tình yêu bí ẩn và dữ dội của một cô tiểu thư quý tộc, con gái của ông Earnshaw là Catherin. Người con gái xinh đẹp, thông minh, hiền lành, giàu tình cảm nhưng có “máu nổi loạn” chống lại mọi lễ thói của xã hội đương thời. Hai mặt tính cách ấy tạo nên một tình yêu mạnh mẽ, dữ dội. Vừa quý phái vừa hoang dại. Nàng yêu bằng trái tim bản năng thuần phác nhưng cũng đầy lý trí mang đầy yếu tố giai cấp xã hội khi lấy chồng.

Bắt đầu từ việc ông Earnshaw, chủ trang trại Wuthering Heights, người có vợ và hai đứa con, một trai Hindley và con gái út là Catherin đi lên thành phố Liverpool mang theo về một đứa con trai mồ côi, cù bất cù bơ mà ai đó vứt trên hè phố. Heathcliff là đứa trẻ thô ráp, cộc cằn với bản tính tự nhiên dữ tợn, không được học hành dạy dỗ nên lúc nào cũng thô lỗ với mọi người. Ông Earnshaw đã rước lấy "sao chổi" về nhà nhưng lại rất yêu thương chiều chuộng nó.

Cái gia đình nề nếp, yên bình lặng lẽ giữa trùng điệp những ngọn đồi và những cánh đồng hoang vu lộng gió và ẩm ướt của đất hoang phủ tuyết mùa đông bắt đầu xáo trộn bởi tình yêu và thù hận dữ dội. Ba đứa trẻ lớn lên theo ngày tháng dưới sự chăm bẵm của bà quản gia Nelly Dean – người đàn bà độ lượng, giàu tình cảm và tận tụy. Catherin càng lớn càng xinh đẹp, nàng càng có cảm tình với cái anh chàng ngổ ngáo và hoang dại Heathcliff và rồi đến lúc nào đó nàng yêu anh ta với tất cả sự rung động của trái tim mình, của người con gái mới lớn, cộng với tính cách ngang tàng bất cần của người con gái nổi loạn, bất chấp mọi lời khuyên bảo của cha, anh và những người thân cận, kể cả bà bảo mẫu Dean Nelly.

Người anh trai Hindley, trước tình cảm bố mình dành cho đứa con nuôi, và tình cảm của em gái mình dành cho kẻ xa lạ và thô lỗ ấy, đã ghen tỵ và ngày càng căm ghét con người từ đâu đến chiếm đoạt tình cảm em gái và cha mình. Xa hơn, Hindley đã lo lắng đến

việc đứa con nuôi bất hảo của cha mình sẽ là người tranh đoạt quyền kế thừa tài sản của anh khi ông cụ nằm xuống. Với vị trí anh cả trong nhà, Hindley không từ cơ hội nào để hành hạ Heathcliff cho bố con ghét. Nhất là 2 năm sau khi ông cụ Earnshaw chết, Hindley càng thù ghét, cùng với quản gia Soseph – một gã lực điền, thô bạo và nôi ngọng ngày đêm hành hạ Heathcliff.

Cái anh chàng ngổ ngáo, hoang dã, thô kệch nhưng lắm mưu mẹo, lắm khi còn dối trá ấy lại được lòng ông Earnshaw và được Catherine che chở. Lúc còn nhỏ, cùng lứa 6, 7 tuổi là tình cảm trẻ con, khi lớn lên anh ta yêu Catherine điên cuồng và sâu nặng. Vì vậy, trước những cơn giận, đòn thù của Hindley, anh ta bất chấp tất cả, chịu đựng tất cả. Đối với Catherine và Heathcliff, mọi áp lực, dư luận và thái độ phản đối, phi báng mớ tình đó chẳng là gì cả. Họ sống và yêu nhau, bất chấp tất cả. "Một trong những trò vui thích nhất là sớm chạy ra đồng hoang, và ở đó cả ngày, còn hình phạt sau đó chỉ là trò cười". Họ quấn quýt bên nhau đến nỗi "sự đau đớn nhất của Catherine là bị cấm ra khỏi nhà, không được gần Heathcliff trên cánh đồng cỏ đầy hoa thạch nam và tiếng chim riu rít chứ không phải là không được đi lễ ở nhà thờ mỗi buổi sáng."

Lớn lên bên nhau trong tình yêu sâu sắc và dữ dội, Catherine biết Heathcliff là "người hung bạo, nhẫn tâm và ích kỷ", như nàng tâm sự với cô em chồng sau này là Isabella. Và nàng cũng sớm nhận ra người yêu của

nàng là người thâm độc, nhỏ nhen, đầy thù hận và đang âm ỉ, nung nấu ý chí trả thù gia đình nàng mà anh ta cho là những kẻ ngăn đường, ngăn cản tình yêu của anh ta và Catherine.

Và dù yêu Heathcliff say đắm, điên cuồng nhưng lúc nào cô gái ngổ ngáo và thù mị Catherine cũng nhớ vị trí của mình là thuộc tầng lớp quý tộc. Lúc còn ấu thơ, dù là trong những trò chơi trẻ con thì nàng vẫn thường ý thức được rằng mình là một người ở một địa vị khác. Nàng vẫn tỏ ra là bà chủ, chỉ bảo, bày vẽ, dạy dỗ Heathcliff, thậm chí nhiều khi “bạt tai người hầu” Heathcliff trong trò chơi của hai đứa trẻ mà Heathcliff phải đóng vai kẻ hầu hạ.

Vô tình những xử sự đó ngày càng tích tụ trong lòng Heathcliff sự uất ức đến căm thù chen lẫn trong tình yêu cuồng dại của gã trai thô lỗ, cộc cằn ở tuổi mới lớn để rồi anh ta nuôi ý chí trả thù. Địa vị xã hội đã là rào cản tự nhiên đối với tình yêu của họ.

Rồi ông cụ Earnshaw qua đời. Đối với Heathcliff, bây giờ chỉ còn tình yêu của Catherine là lý do để sống ở trên đời, sống ở trang trại Đồi gió hú cho đến ngày đôi bạn trẻ lang thang trên đồng hoang và lạc vào trang trại Thrushcross Range của nhà hàng xóm – gia đình Linton.

Khi gia đình Linton biết Catherine là con nhà hàng xóm từ tẻ, họ đã băng bó vết thương chó cắn và tống cô Heathcliff ra khỏi nhà thì anh ta tìm cách “trốn lại”. Anh đã

nhìn thấy gia đình Linton băng bó vết thương, cho Catherine rửa chân bằng nước nóng, vắt chanh vào rượu vang cho cô uống, “Isabella trút cả một đĩa bánh ga tô vào lòng cô, sau đó họ hong khô và chải bộ tóc đẹp của cô và đưa cho cô một đôi dép lê to tướng, đặt cô lên ghế có bánh xe đẩy đến bên đồng lửa sưởi”. Và Heathcliff đã nhận ra: “Cô là một tiểu thư và họ phân biệt đối xử giữa cô và tôi” (tr. 64).

Trong vô số những cuộc đi chơi của đôi bạn ngổ ngáo này, đây là cuộc đi chơi định mệnh. Từ cuộc đi này sẽ bắt đầu những mầm mống giống bão của cuộc đời cả hai người. Catherine lần đầu tiên bước ra khỏi giới hạn đóng kín của khu trang trại nhà mình là Đồi gió hú. Nàng cũng bắt đầu có những người bạn mới, những quan hệ mới ngoài Heathcliff và đám gia nhân nhà mình. Từ cuộc đột nhập vào trang trại Thrushcross Range này nàng gặp một chàng trai, một người gia giáo, có địa vị xã hội và là ông chủ tương lai của trang ấp Thrushcross Range. Không những đẹp trai mà còn tỏ ra lịch sự. Chàng thanh niên này, Edgar Linton rồi sau này sẽ bước vào trái tim nàng, trái tim sôi nổi, nồng nhiệt, hoang sơ những cung rất lý trí. Từ đó là tình yêu nảy nở, họ sẽ là đôi vợ chồng sống yên lành khi Catherine về làm dâu ở trang ấp này.

Rồi từ đây cũng gieo thêm mầm thù hận trong lòng Heathcliff, không chỉ với gia đình Earnshaw mà cả với chồng của Catherine là Edgar Linton và dòng họ Linton.

Cũng từ đây trái tim trong trắng với tình yêu mãnh liệt, sôi nổi và hoang dã của Catherin không còn chỗ duy nhất trong Heathcliff. Cái con người thô lỗ, cộc cằn, ích kỷ ấy bắt đầu sự hận thù, hằn dầy công chuẩn bị âm mưu và thù đoạn để trả thù, để phá tan hai gia đình nề nếp trong đó có Đồi gió hú đã cư mang nuôi dưỡng mình, để rồi chiếm đoạt cả hai trang ấp và chôn vùi tình yêu của mình với Catherin trong hoang tàn đổ nát. Không những thế, để thỏa mãn lòng khao khát trả thù và duy trì tình yêu với cả Catherin khi đã chết. Anh ta đã đẩy dọa đến chết vợ mình là Isabella và biến con trai mình thành công cụ để trả thù. Anh ta đã kéo cả thế hệ sau vào ngọn lửa thù hận ấy – con trai mình: Linton Heathcliff, con gái của Catherin là Cathy, cháu mình là Harton Earnshaw và cả bản thân mình rồi cũng phải tự tử bằng cách tuyệt thực – nhịn ăn mà chết với hy vọng là sang thế giới bên kia sẽ được gặp Catherin và tình yêu của họ sẽ tiếp tục đến hạnh phúc.

Cùng nhau sống dưới một mái nhà, tuổi ấu thơ của Catherin và Heathcliff có nhiều kỷ niệm sâu sắc, nhưng lớn lên Heathcliff sống trong tự ti, thấy mình thấp kém về mọi mặt. Từ hình thức, về áo quần, về vị trí xã hội của mình khi so sánh với bạn gái Catherin mà anh ta yêu quý. Rồi cái gì phải đến đã đến. Catherin vẫn yêu thương bạn trai của mình thấm thiết cho đến khi khi gặp Edgar, con trai nhà Linton đến cầu hôn. Với Edgar rõ ràng là "vừa vai phải lứa" với nàng,

bởi Edgar là người lịch sự, có học, con nhà gia giáo lại là người có địa vị và có gia tài trong xã hội. Catherin cũng có tình cảm và quý mến anh ta, nhất là sau thời gian 2 năm là những lần thăm viếng lẫn nhau. Edgar là người rất quan tâm chăm sóc Catherin và cũng là người chịu đựng sự ngược đãi cằn của nàng, cả đức tính nổi loạn, lắm lúc nóng nảy quá đáng của nàng. Catherin đã trải qua những đêm ngày suy nghĩ để lựa chọn và quyết định.

Dù Heathcliff đã gần bó với nàng từ nhỏ, họ đã yêu nhau bằng tình cảm tự nhiên, bản năng, nhưng giờ đây gia đình, địa vị xã hội và cả số phận rắp tâm chống lại mối tình vô tư trong sáng đó. Cũng từ đây, toàn bộ thời gian của cuộc sống của hai người yêu nhau đã rơi vào thù hận và tuyệt vọng, và cái chết chỉ có ý nghĩa bắt đầu với Catherin và Heathcliff khi về sau họ được chôn cạnh nhau trong nghĩa địa, họ mới được tái ngộ.

Đồi gió hú trở thành một tác phẩm bất hủ, được nhiều người yêu thích bởi: "Không có nhiều những trang viết về tình yêu thuyết phục hơn, ít bị lụy hơn *Đồi gió hú*... Đường như Emily Bronte có thể mở toang những gì thuộc về con người, và lấp đầy những khoảng trống không thể nhìn thấy được, bằng một luồng gió mạnh của cuộc đời" (Wirginia Woolf).

Đồi gió hú đã thể hiện một bút pháp nghệ thuật siêu việt, sẽ là những tiền đề và cơ sở cho các phương thức nghệ thuật trong văn học hiện đại ở các thế kỷ tiếp theo (thế

kỳ XX và XIX). Chính Emily Bronte đã là người sớm nêu lên *Cái vô nghĩa của cuộc đời trong văn học hiện đại* và Emily Bronte cũng là người nêu lên câu hỏi và nhấn mạnh đến vấn đề hạnh phúc của con người trong cuộc sống hữu hạn trên trần thế. Tình yêu giữa Catherine và Heathcliff là tình yêu ngây thơ, trong trắng nhưng bị những quan niệm về đẳng cấp xã hội, vì giàu có và nghèo hèn và định kiến xã hội ngăn cản, dẫn đến sự trả thù khốc liệt của Heathcliff với tất cả sự dã man, tàn bạo nhưng rồi chẳng đi đến đâu. Cuộc đời này dù là tình yêu và thù hận, bao nhiêu thì cũng chẳng ai có hạnh phúc cả. Chỉ khi về thế giới bên kia, từ giã cuộc đời thì may ra mới có hạnh phúc.

Heathcliff khi đã hoàn tất sự trả thù độc ác mới nhận ra rằng thật là vô nghĩa, hắn không ăn năn hối hận vì những gì đã làm và Heathcliff đã quyết định nhịn ăn mà chết. Cũng như ông già Santiago trong "*Ông già và biển cả*" của Hemingway(4). Hy sinh phần đầu suốt đời nhưng con người không bao giờ đạt tới hạnh phúc. Hạnh phúc chỉ là khái niệm, hạnh phúc là chấp nhận và sống hết mình bằng cuộc đời để rồi từ giã thế giới này vĩnh viễn và hạnh phúc.

Với *Đôi gió hú*, Emily Bronte đã tạo nên một thế giới riêng của tình yêu và lòng thù hận. Emily Bronte đã viết về những xúc cảm sâu sắc nhất trong chiều sâu tâm tởi của lòng người. Chính vì vậy mà *Đôi gió hú* trở thành một trong những cuốn tiểu thuyết vĩ đại, bị thương nhất trong số những tác phẩm

văn học thế giới viết về nỗi đam mê cháy bỏng của con người. Emily Bronte với *hai phương pháp xây dựng nhân vật*, xây dựng hình tượng Heathcliff thô ráp, tự nhiên, hoang dã như tảng đá xám vùng núi Yorkshire tro trọi gan lý mà gió hú, tuyết rơi không thể bào mòn bằng thủ pháp *miêu tả trực tiếp nhân vật*.

Phương pháp thứ hai là *qua miệng người khác* kể, đánh giá và nhận xét về anh ta. Cả hai phương pháp này đều tỏ ra có hiệu quả. Cả hai phương pháp này đều dựa trên *Đôi gió hú* là một tiểu thuyết hư cấu (Fiction) nhưng in đậm yếu tố tự thuật trong đó; Từ không gian hoạt động của các nhân vật, miền hoang vu, ẩm ướt và lộng gió của trang ấp Wuthring Height và Thrushcross Range, chính quê nhà của Emily Bronte. Không khí u sầu, đặc quánh phiền não ở *Đôi gió hú* có bóng dáng của gia đình cụ Patrick Bronte trong đó. Những con người, những số phận éo le, trở trêu và cả bệnh tật, yếu mệnh của các nhân vật chính.

Với *Đôi gió hú*, Emily Bronte là người thay đổi phương pháp nghệ thuật *đối thoại* trong tiểu thuyết bằng *độc thoại nội tâm*. Phương pháp này về sau, ở thế kỷ XX, sẽ được các nhà văn như E. Hemingway, S. Fitzgerald, Kafka, W. Faulkner... sử dụng. Bà cũng là nhà văn sáng tạo nên *Nghệ thuật kể chuyện và Truyện trong truyện*. Cùng một lúc có bốn người kể chuyện. Người kể chuyện thứ nhất là bà quản gia Dean Nelly. Người kể chuyện thứ hai là ông Lockwood –

khách thuê nhà. Người kể chuyện thứ ba là Catherine và người kể chuyện thứ tư là Isabella kể dưới hình thức viết thư. Nghệ thuật kể chuyện theo kiểu “truyện trong truyện” kiểu búp bê Nga lồng trong nhau (*Matrioka*) có sức hút người đọc, rất hấp dẫn. Câu chuyện tình yêu và thù hận này hấp dẫn hơn, thuyết phục hơn bởi chính người trong cuộc kể lại.

Cũng nhờ thủ pháp nghệ thuật theo kiểu “truyện trong truyện” mà bà đã tạo nên *khái niệm mới về thời gian*. Cùng một lúc tác giả đã có thể trình bày nhiều thời của thời gian, quá khứ cùng hiện tại và tương lai cũng được trình bày ở một thời điểm. Khái niệm “*đồng hiện*” của thời gian nghệ thuật được các nhà văn hiện đại sử dụng ngày càng nhiều và càng hiệu quả. Một trong những vấn đề nghệ thuật quan trọng nhất của văn học hiện đại thế kỷ XX và XXI là thời gian nghệ thuật. Từ thời gian 3 chiều của nghệ thuật cổ điển đã trở nên *thời gian nhiều chiều*. Thời gian tâm lý, thời gian không gian (thời gian vũ trụ), thời gian mờ, thời gian lạng... đã xuất hiện từ đây với dấu vết in đậm của Emily Bronte.

Chính vì vậy, *Đôi gió hú* đã tạo nên một thế giới riêng của tình yêu và lòng thù hận, Emily Bronte đã viết về những vấn đề xúc cảm nhất trong chiều sâu tâm tối của lòng người. Do đó *Đôi gió hú* trở thành một trong những cuốn tiểu thuyết vĩ đại, bi thương nhất trong số những tác phẩm văn học thế giới

viết về nỗi đam mê cháy bỏng của con người.

Tài liệu tham khảo

1. Lê Đình Cúc. *Lịch sử văn học Mỹ*, Nxb Giáo dục. H.2001.
2. Phùng Văn Tửu. *Giáo trình văn học phương Tây*, Nxb Giáo dục. 1997.
3. Bùi Đức Mãn. *Lược sử nước Anh*, Nxb Tổng hợp .TP HCM. 2008.
4. A. Anixt. *Istoria literaturii enghlezii*. Traducerea din limba rusa de Leon Levitchi si Preda, Editura stiintifica.Buc. 1965.
5. Brenton, John, *English and Continental Literature*, Laidlew Brothers Inc., America, 1950.
6. Brown, Terence, *Ireland: A Social and Cultural History, 1922 to the Present*, Ithaca, New York, Cornell University Press, 1985.
7. Campbell, Joseph, *Myth Worlds, Modern Words*, New World Library. Novato, California, 2004.
8. Craig, G. Armour, *English Literature (for high school)*, Ginn and Company, America, 1964.
9. Daiches, David, *The Novel and the Modern World*, University of Chicago Press, 1939.